

ÅRETS LÆRLING

/ SIDE 4

LÆS OGSÅ

**Trepartsaftale
straffer grønne
erhvervsskoler**

/ Side 6

**Varme følelser
for vandmænd**

/ Side 8

**Solen er ismandens
allerbedste ven**

/ Side 10

INDHOLD

- 03** Leder, Karina Bossen
- 04** Årets Lærling elsker at nørde planter
- 05** Årets Læreplads – Stub og Gren i Kvistgård
- 06** Trepartsaftale straffer grønne erhvervsskoler
- 07** Nyt om OK23
- 08** Varme følelser for vandmænd
- 10** Solen er ismandens allerbedste ven
- 11** Ved du, hvad din sundhedsordning indeholder?
- 12** Sammen om at udvikle grønnere byer
- 13** Digital generalforsamling
- 14** Kort nyt
- 15** Aktivitetskalender
- 16** Rengøringsassistenter ved kirkerne søges

GRØNT

1/2023 (47. Årgang)
ISSN 2246-2805

GRØNT er Danmarks største fagmagasin for den grønne branche. Magasinet udkommer 8 gange om året og udgives af Det Grønne Repræsentantskab, Rymarken 4, 8210 Aarhus V.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør:
Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken
thomas.moller@3f.dk
Telefon: 21 47 77 67

Redaktionsudvalg:
Line Bjørndal, 3F Odense GOPS
Rita Olsen, 3F Aarhus Rymarken
William Andersen, 3F Holstebro
Tina Høegh, 3F København
Karina Bossen, 3F BJMF
Kim Guldbæk, Buus Anlægsgartner

Magasinet er uafhængigt af 3F og Det Grønne Repræsentantskab, og artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis repræsentantskabets eller 3Fs holdninger.

LAYOUT & TRYK:

Stibo Complete – stibocomplete.com

FORSIDEFOTO: Morten Herlev

OPLAG: 1. halvår 2022: 11.000

DEADLINE FOR NÆSTE UDGIVELSE: 27. februar

IDÉER TIL ARTIKLER

Har du et forslag til en artikel eller et indlæg, så kontakt en af vores to journalister:

Morten Hansen
journalist.morten.hansen@gmail.com
Telefon: 24 48 00 23

Morten Herlev
morten.herlev@3f.dk
Telefon: 26 77 18 59

ANNONCESALG

Stibo Complete
Jette Sterndorff-Jessen
Telefon +45 76 10 11 47
jsje@stibo.com
stibocomplete.com

ABONNEMENT

GRØNT udsendes til 3F-afdelinger med kollektivt abonnement samt eksterne abonnenter og brancheorganisationer indenfor den grønne branche. Et abonnement koster 85 kr. om året.

VIL DU TEGNE ABONNEMENT?

Så kontakt Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken: thomas.moller@3f.dk, Telefon: 21 47 77 67.

3F-afdelinger med kollektivt abonnement:

Sjælland og Bornholm: BJMF, Bornholm, Frederiksborg, Frederiksværk-Frederikssund, København, Midt og Østsjælland, Nordøstsjælland, Storebælt.

Jylland: Als, Bjerringbro-Silkeborg, Esbjerg, Fredericia, Holstebro, Midtjylland, Randers, Ringkøbing-Skjern, Skiveegnen, Aalborg, Aarhus Rymarken.

Modtager du ikke GRØNT, så kontakt din lokale 3F-afdeling.

Tak fordi du bakker op om OK23 ved at være medlem af 3F!

Aldrig har vores forhandlere stået længere væk fra arbejdsgiverne, end de gør i år. Der venter svære forhandlinger forude. Husk at tjekke på Mit3F, om du står til at være tilknyttet den rigtige arbejdsplads. Det er vigtigt, hvis det ender med, at du skal have udbetalt strejkeunderstøttelse.

KARINA BOSSEN
3F BJMF

Når du læser denne leder, er vi midt i overenskomstforhandlingerne på det private område.

De grønne overenskomster, der skal forhandles i 2023 er anlægsgartner, golfbaner, indendørsbeplantning, gartner i boligselskab, Industriens gartneroverenskomst og mejeribranchens fællesoverenskomst.

Arbejdsgiverne er presset, for det er dyrt at drive virksomhed. De siger at vi ikke kan få mere i løn, men lønmodtagerne – og især på det grønne område – får i forvejen ikke en særlig høj løn.

I år er vi alle sammen i en særlig situation. Mange af vores kollegaer har svært ved at betale deres regninger. Nogle har det faktisk så svært, at de må gå fra hus og hjem. I disse hårde måneder er der også mange grønne folk, der bliver vinterhjemsendt. Dagpengesatsen er ikke så høj, og den private økonomi bliver presset yderligere. Derfor skal reallønnen op nu!

Overenskomstforhandlingerne handler i år også om de bløde værdier. Der er stadig grønne folk, der ikke får fuld løn under sygdom og barns sygdom. Der skal altså være tid til at passe syge børn, uden at vi skal gå ned i løn. Vi skal være længere og længere tid på arbejdsmarkedet, og derfor mener vi også, at den ugentlige arbejdstid skal ned – selvfølgelig med den samme løn. Så kan vi få en værdig alderdom alle sammen. Vores fremtid er lærlingene, deres vilkår er blevet væsent-

ligt forbedret de seneste år, men vi er slet ikke i mål. Lærlingene skal også have mere i løn. De er en eftertragtet og efterspurgt arbejdskraft!

Aldrig har vores forhandlere stået længere væk fra arbejdsgiverne, end de gør i år. Jeg tror, det bliver nogle svære forhandlinger, de sværeste i flere årtier. Jeg vil bakke vores forhandlere 100 % op, og jeg ved, at de vil gøre deres bedste. **Du kan også bakke dem op, når vi den 22. februar klapper dem ind til én af de afgørende faser ude foran Horesta, Vodroffsvej 32, 1900 Frederiksberg C. Se programmet for dagen i bladet hér.**

Når overenskomstforhandlingerne er færdige, så er det vigtigt, at I allesammen går ind og stemmer ja eller nej til resultatet. Det samlede resultat for alle overenskomsterne betyder rigtig meget, for hvis flertallet stemmer nej tak, så venter der os alle en storkonflikt. Nogle af jer vil måske blive udpeget til at gå i strejke. Nogle af jer vil måske blive lockoutet af jeres virksomhed. I fagforeningen er vi selvfølgelig klar til det. Det skal I også være ude på arbejdspladserne.

Derfor er det også vigtigt, at du går ind på Mit3f og tjekker, om du er tilknyttet den rigtige arbejdsplads. Hvis ikke, så kan du selv registrere det i systemet. Det er virkelig vigtigt i forhold til at få strejkeunderstøttelsen udbetalt. Ring til din 3F afdeling hvis du er i tvivl, vi er klar til at hjælpe dig.

ÅRETS LÆRLING

Elsker at nørde planter

Isabella Fog Damgaard løb med prisen som Årets Lærling 2022. Hun modtog prisen ved en festlig sammenkomst hos Johansens Planteskole ved Børkop, hvor hun er i praktik.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

"Frøekspert." "Ekstremt arbejdsom". "Udvikler planteskolens arbejde til et højere niveau". "Møder kollegaerne med et smil".

Der var masser af gode begrundelser for, hvorfor det blev Isabella Fog Damgaard, der fik overrakt prisen som "Årets Lærling 2022". Prisoverrækkelsen fandt sted hos hendes praktikplads Johansens Planteskole, hvor kollegaer og repræsentanter fra både GLS-A og 3F var mødt talstærkt op.

"Det er enormt fedt at få prisen og et stort skulderklap fra både lærepladsen, GLS-A og 3F. Det ser godt ud på mit CV," fortæller Isabella Fog Damgaard med et stort smil, da GRØNT fanger hende efter prisoverrækkelsen. Hun fortæller videre, at netop arbejdet med plantefrø er noget af det, hun sætter stor pris på:

"Jeg kan supergodt lide det, jeg laver. Det er dødspændende at arbejde med produktion af planter. Jeg kommer både i bredden men har også god mulighed for at nørde i dybden med planter og plantefrø."

Fisker efter fastansættelse

Isabella mangler i skrivende stund et halvt års praktik hos Johansens Planteskole, og så er hun udlært til sommer. Om praktikpladsen bliver vekslet til en fast stilling hos planteskolen i udkan-

ten af Børkop, er endnu uvist. Men hun er bestemt ikke afvisende. Det samme gælder tilsyneladende den anden vej rundt:

"De (Johansens Planteskole, red.) har da fisket efter, om jeg vil blive. Og jeg håber også, at jeg kan få mulighed for at fortsætte det gode samarbejde. Men nu må vi se."

Årets Lærling og Årets Læreplads

Som noget nyt hædrer GLS-A og 3F i fællesskab dygtige lærlinge og lærepladser på overenskomstdækkede virksomheder inden for gartneri og land- og skovbrug.

Frem til den 1. november 2022 kunne man derfor indsende nomineringer til priserne Årets Lærling og Årets Læreplads. Den 20. december 2022 blev vinderne kåret.

Hvis du allerede nu har en kandidat til prisen som Årets Lærling eller Årets Læreplads 2023, så kan du nominere på hjemmesiden workgreen.dk.

Stub og Gren i Kvistgård

■ TEKST OG FOTO MORTEN HANSEN

"Det er en læreplads der tager hånd om eleverne. Der er tid til at være elev, og der er tid til at lære. På stort set alle opgaver, hvis vi er tre ude, så tager en af svendene lige eleven til side, så man kan lære noget. Du lærer noget hele tiden, og du laver ikke alt muligt andet bras. Du lærer træfældning og beskæring," slår Victor Grankvist fast.

I dag er Victor Grankvist udlært arborist, 21 år og fra Aalborg. Svendebrevet kom i hus hos Stub og Gren i Kvistgård på Nordsjælland. "Jeg har gået på både Eldrupgård og på Nøddebo," forklarer Victor Grankvist. Lige inden han blev udlært, indstillede han virksomheden, og han var ikke det mindste i tvivl: "Fordi de har hjulpet mig så meget, og de har været der for mig." Og det er de stadig! Victor arbejder i dag som svend i Stub og Gren.

Måtte flytte landsdel for at gøre sin læretid færdig

Victor Grankvist var igennem to dårlige lærepladser og en tid med skolepraktik, inden han endte hos Stub og Gren. Her er Nickolai Schlechter medejer og driftschef: "Vi taler meget med arbejderne og eleverne. Vi vil hellere have 30 løbende mus-samtaler om året end en fastslået mus-samtale. Vi prøver at lade det være vores struktur, at vi lige tager en kop kaffe og får snakket. Det virker for os, men det kan jo også være forvirrende. Vores erfaring er, at det går bare nemmere, når vi kalder en spade for en spade," forklarer en stolt chef.

I begrundelsen for valget af Stub og Gren som årets læreplads, hedder det blandt andet: "Årets læreplads 2022 er indstillet af Victor, som i sin indstilling begrundes med, at Stub og Gren tager hånd om deres medarbejdere, sætter trivsel og sociale sammenhold i højsædet. I forhold til oplæring af lærlinge er Stub og Gren i særklasse, sikkerhed og udstyr lever altid op til de skrappeste sikkerhedskrav, og oplæring af lærlingene foregår systematisk og i en stærk kultur med fokus på den enkelte lærlings læring."

EFTERUDDANNELSE MED LØN

Er din virksomhed dækket af overenskomst på GLS-A/3F området kan du efteruddanne dig med løn, og virksomheden kan søge refusion.

Tag en snak med din arbejdsgiver eller Den Grønne Konsulenttjeneste.

Læs mere på

dgkt.dk

GLS-A

Få hjælp til kompetenceudvikling hos vores fælles uddannelseskonsulent Lotte Julin Bock på 8740 3412.

**DEN GRØNNE
KONSULENT
TJENESTE**

Efteruddannelse

Anlægsgartner og greenkeeper

Anlægsgartner kompetencefonden giver dig mulighed for at komme på dét kursus, du brænder for, i arbejdstiden – og med fuld løn.

2023

Tag på kursus
i arbejdstiden
med fuld løn!

**Danske
Anlægsgartnere**

3F
Den Grønne Gruppe

Trepartsaftale straffer grønne erhvervsskoler

Fremover får erhvervsskoler kun bonus, hvis en lærling laver en lang uddannelsesaftale. Det er uhensigtsmæssigt på det grønne område, hvor der er tradition for korte aftaler, som sikrer en høj og varieret faglighed og gør det nemmere for mindre virksomheder at få lærlinge.

■ TEKST OG FOTO DET LOKALE UDDANNELSESUDVALG FOR GARTNER, ROSKILDE TEKNISKE SKOLE, VILVORDE

Den grønne omstilling har skabt mange nye, små virksomheder på det grønne område. De er i fuld gang med at etablere sig, og befinder sig et økonomisk usikkert sted. De vil gerne uddanne gartnere, men tør ikke at tegne de lange uddannelsesaftaler.

Det har desuden været kutyme, at en gartnerlærling har flere lærepladser undervejs, som gerne indeholder flere forskellige plantearter. På den måde bliver fagligheden høj, og den omstillingsparathed, som det kræver at dyrke planter, får gode muligheder for at slå rod hos den nyudlærte gartner.

Der findes mere end én gartneruddannelse; man kan blive uddannet anlægsgartner (grøn eller grå) og man kan blive uddannet gartner (væksthus- planteskole- eller have-center). Artiklen her handler om gartneruddannelsen, altså den sidstnævnte.

Ny struktur for bonusser

Virksomhederne og lærlingene tegner derfor korte uddannelsesaftaler. Med den nye trepartsaftale er det fortsat en mulighed for virksomhed og lærling.

Men med trepartsaftalen følger en ny struktur, hvor erhvervsskolen nu kun vil

modtage en bonus, når de sørger for, at lærlingen og virksomheden tegner en fuld uddannelsesaftale eller en fuld kombinationsaftale i løbet af grundforløb 2.

Den nye struktur skal sikre eleven et kontinuerligt uddannelsesforløb. Men strukturen tager ikke højde for de faglige og brancherettede forskelle og problemstillinger, som kendetegner de mangeartede erhvervsuddannelser.

Økonomisk tilskud fjernes fra Vilvorde

Tidligere modtog erhvervsskolen et færdiggørelsestaxameter, hver gang de af-

sluttede en lærling på grundforløb 2, uanset om denne havde en uddannelsesaftale eller ej.

En gartner bliver uddannet til at kunne dyrke planter og dermed også produktion af fødevarer. Det indebærer blandt andet, at de skal lære at lave produktionsplaner med flere forskellige planter, og at de er i stand til at ændre produktionen undervejs, så det matcher efterspørgslen.

Den nye struktur fjerner altså et økonomisk tilskud og erstatter det med et tilskud, som rent fagligt ikke er hensigtsmæssigt. På denne måde tvinges skolerne til at presse på med at tegne de fulde uddannelsesaftaler, selvom det har konsekvenser for lærlingens faglighed.

Det synes vi, i Det Lokale Uddannelsesudvalg, er en dårlig løsning. Det kommer til at få økonomiske konsekvenser for skolen, da lærling og virksomhed fortsat kan tegne de korte aftaler, mens det er skolen, som bliver straffet økonomisk.

Derudover vil det også betyde, at skolen slet ikke får et tilskud for de lærlinge, som selv har fundet en læreplads, inden de

starter på grundforløb 2. Vi synes ellers, at det er en god ting, når lærlingene selv har fundet en læreplads på forhånd. Det er i virkeligheden et problem på samtlige erhvervsuddannelser.

Vi bliver nødt til at få rettet op på denne skævhed rent lovgivningsmæssigt. I modsat fald kan det komme til at betyde, at skolen ikke kan udbyde gartneruddannelsen uden at lide økonomisk tab.

Gartneren skal derfor gennem sin uddannelse tilegne sig et bredt plantekendskab og et bredt produktionskendskab.

Det har vel ikke været hensigten med trepartsaftalen, at vi ikke skal have en gartneruddannelse længere? Vi har brug for genopretning, inden vores gartneruddannelse er helt væk!

Høj faglighed er nødvendig i den grønne omstilling

De gartnere, der træder ud med deres svendebrev i dag, er dybt fokuserede på, hvordan de skal dyrke planterne og jorden på den rigtige måde i fremtiden. De er dygtige, de er kvalitetsbevidste og de skal hjælpe Danmark igennem de næste år, hvor den grønne omstilling for alvor rammer os.

I det lokale Uddannelsesudvalg på Vilvorde mener vi, at der må findes en løsning, som kan fastholde den høje faglighed og give erhvervet en chance for selv at fremkomme med nye lærepladser, store som små.

Kunne man forestille sig, at vi rettede vores blik tilbage til sidst i 90'erne, hvor en arbejdsgiver tegnede en uddannelsesaftale for halvdelen af læretiden, men også forpligtede sig til at hjælpe sin lærling videre? Altså en kort aftale, men én der trods alt var »længere«?

Vi er i hvert fald åbne for forslag, og vi vil med glæde se et mere fagligt funderet system, end det som trepartsaftalen hér har lagt op til.

OK23

Klap forhandlerne ind

Onsdag den 22. februar 2023 klappes forhandlerne på det grønne område ind til overenskomstforhandlingerne med DAG. Det sker på Vodroffsvej 32, 1900 Frederiksberg C – lige foran HORESTA. 3F Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening (BJMF) har sammensat et program med fællessang, musik og taler, så mød op og støt forhandlerne i kampen for bedre løn og arbejdsforhold.

Program:

Kl. 09.00 Velkomst og fællessang ved Karina Bossen

Musik af Kristian Bach

Kl. 09.30 Tale ved Allan Busk formand for 3F Ålborg

Kl. 10.00 Forhandlerne klappes ind!

Kl. 10.15 Fællessang ved Kristian Bach

Kl. 10.30 Tale ved Rasmus Bredde, formand for Servicegruppen i 3F BJMF

Kl. 11.00 Tak for i dag

Kort status på overenskomstforhandlingerne

”Vi har holdt de første møder med arbejdsgiverorganisationerne i en god og konstruktiv tone. Men vi er i en afventende situation pt. Regeringens utidige indblanding (i forhold til Store Bededag, red.) hjælper bestemt ikke. Jeg tror, vi har den største risiko for konflikt siden 1998. Men jeg håber stadig på et brugbart resultat.”

Flemming Grønsund, forhandlingssekretær for 3F i forhandlingerne med Danske Anlæggsgartnere og Dansk Erhverv.

Fiskeri- og Søfartsmuseet yngler vandmænd. De starter livet i det lille polypakvarie, hvor larverne sætter sig fast og først bliver til polypper. Herefter frigiver polypperne en række små, ufolignende vandmænd, som Louise Laursen tager sig af, indtil de er udvoksede.

Varme følelser for vandmænd

Dyrepasser Louise Laursen sørger for, at Fiskeri- og Søfartsmuseets dyr trives, som de skal. Hun tager en kærlig hånd om både sæler, fugle og fisk – og så er hun vild med vandmænd.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

I kælderen under Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg er de labyrintiske gange propet med en spøjst blanding af ting og sager. Her står gamle tidsskrifter, bøger og museumsgenstande side om side med udstoppede sæler, enorme hvalknogler og diverse havdyr, som opholder sig i karantænebassiner. Det er også hernede i dybet, dyrepasser Louise Laursen har sit lille laboratorium. Herinde fordyber hun sig i at producere vandmænd.

"Jeg elsker at nørkle hernede, hver gang jeg har tid til det. Jeg holder øje med, at vandmændene vokser, som de skal, og i

mikroskopet undersøger jeg, om det udtræk af plankton, jeg henter friskt på havnen i Esbjerg og fodrer dem med, ser godt ud," fortæller Louise Laursen.

Lærenemme ål

Hendes begejstring for gopler er et godt eksempel på, hvorfor Louise Laursen slog til, da Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg ledte efter en ekstra dyrepasser i efteråret 2021 – også selvom det betød, at hun måtte forlade bopælen i Nordjylland. For hendes store interesse for akvarier og havdyr er bundløs:

"Fisk er komplekse. Man ved egentlig ikke så meget om dem, og de er sværere at afkode end pattedyr. Der er stor forskel på at arbejde med en sæl og en pighvar. Jeg bliver altid glad, hvis jeg kan give min fascination videre til publikum og være med til at lave om på nogle fordomme om fisk," forklarer hun.

Som et eksempel på, at fisk også kan lære noget, nævner hun den daglige træning med akvariets havål.

"Ålen ved udmærket, hvad der venter, når jeg kommer med stigen og giver tegn til træningen ved at plaske i vandet to gange. Så kommer den frem og tager maden fra den targetpind, jeg sænker ned i vandet."

Dyrepasser Louise Laursen elsker at gå i dybden med dyrenes velfærd i laboratoriet, der ligger i kælderen under Fiskeri- og Søfartsmuseet. De runde akvarier bliver brugt til at opvokse vandmænd.

Fakta

Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg giver både en kulturhistorisk og en naturvidenskabelig vinkel til livet på og i havet. Akvarierne fremviser dyrelivet, som det ser ud i de danske farvande. Der er tre dyrepassere ansat til at tage sig af dyrene.

Beredskab for sæler og hvaler

Louise Laursen og to af hendes kollegaer fra Fiskeri- og Søfartsmuseet er en del af Danmarks beredskab for havpattedyr. Beredskabet står for overvågning af sundheden blandt sæler og hvaler i Danmark og bidrager til en øget forståelse af havpattedyrene.

Alle oplysninger om de registrerede havpattedyr samles i en database, der administreres af Fiskeri- og Søfartsmuseet.

Sæler er altid et publikumshit, og Louise Laursen guider sikkert de fremmødte igennem en fodring, hvor hun undervejs fortæller om sælerne og gennemfører en træning med fokus på den naturlige adfærd, sælerne kan udvise ude i naturen.

Lys over trivslen

Louise Laursen er glad for at kunne formidle hendes fiskefascination videre til publikum. Men det allervigtigste er dog det daglige arbejde med at sikre dyrenes trivsel.

"En god arbejdsdag for mig, er når jeg ved, at jeg har gjort noget godt for dyrene,

som har været med til at give dem bedre forhold."

Det kan både være i det små, når hun efter lang tids pleje kan sætte ny-poppede gopler ud i et akvarie. Men det kan også være de større tiltag, som hæver den generelle trivsel blandt akvariernes beboere. Som

da der blev sat nye LED-lamper ind i akvarierne sidste forår. Det nye lys regulerer sig i løbet af dagen, så der både er solopgange og solnedgange i akvarierne. Selv månen er der også taget højde for:

"Nogle fiskearter gyder ved fuldmåne, og vi kan se, at de nye lys har haft en voldsom effekt. Samtidig gør lyset også, at de får en mere naturlig overgang fra nat til dag, og derved ikke bliver forskrækkede, når lyset tændes, som de tidligere kunne blive ved det gamle lys. Alt i alt har det givet meget bedre velfærd."

Tid til opkvalificering?

- vær opdateret indenfor dit område

AMU

Roskilde Tekniske Skole
tilbyder en bred vifte af
kurser og certificeringer

Se vores store udvalg af kurser
på kurser.rts.dk

Vedrørende AMU-regler og spørgsmål om betaling, kontakt:
Tove Sørensen: ts@rts.dk tlf. 51 39 75 56 eller Claus Cornelius: cec@rts.dk

Solen er ismandens allerbedste ven

Grøn omstilling: På det familiedrevne ismejeri Hansens Is har solen flere fordele. Solskin giver kunder i butikken, men med et nyt solcelleanlæg, sikrer solen også en mere miljøbevidst og billigere produktion. 3F'eren Heidi Fredericia, viser stolt solpanelerne frem og afslører flere grønne tiltag.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HANSEN

"Solen er vores levebrød," indleder Heidi Fredericia, da vi mødes på ismejeriet i landsbyen Lyngerup på Hornsherred. Sammen med ismejeriet har Hansens Is også en iscafé – Hansens Iscafé. Vi er i slutningen af november, langt uden for den traditionelle is-sæson, men Hansens Is er nu heller ikke et traditionelt ismejeri. På det lille familieejede ismejeri laver man kvalitets is, og man forsøger at tage hensyn til miljø og omgivelser. Og i følge Heidi Fredericia, der har en fortid i fagbevægelsen TIB (hun var en del af Mindscope i Esbjerg tilbage i slut 90'erne), er arbejdsforholdene også rigtig gode.

Overskudsvarmen fra køleanlægget – i fryseren er der minus 25 grader – bruges til at opvarme produktionen. Det særlige ved Hansens Is er, at man bruger lang tid på at opvarme og modne isblandingen. Og der bruges altid frisk mælk og fløde.

Pasteuriseringen er en af de vigtigste processer med betydning for isens smag. På de store isfabrikker tager pasteuriseringen kun nogle få sekunder med moderne teknologi, men hos Hansens Is tager opvarmningen af iscremen en hel time. Det giver god smag, og det koster en del energi.

Solcelleanlægget var faktisk bestilt før coronaen, men pandemien forsinkede anlægget og nu, hvor det endelig er i drift, så står vi i Europa i en energikrise. Strøm er blevet dyrt.

Omkring solcelleanlægget har man anlagt en sti, som især er populær blandt Lynges børns "De ræser rundt på cykler," fortæller Heidi Fredericia.

Fakta om Hansens Is og solcelleanlægget

Solcellerne producerer årligt 150.000 kilowatt-timer. Det svarer til omkring 30 parcelhuses forbrug af strøm i et år.

Strømmen fra solcellerne går direkte til isproduktionen og dækker ca 20 procent af strømforbruget.

Solcellerne er ikke den eneste måde, man forsøger at optimere energiforbruget på. For eksempel bruges overskudsvarmen fra køleanlægget i isproduktionen. Et andet eksempel er den rampe, hvor man får leveret varer og sender is afsted til kunderne. Her har man bygget en sluse, så der ikke siver for meget kulde ud fra frysehuset.

Ved du, hvad din sundhedsordning indeholder?

De fleste grønne medlemmer i 3F har en pensionsordning med tilhørende sundhedsordning hos PensionDanmark – og hos Sampension, hvis du er offentligt ansat. Få et overblik over hvilke muligheder og tilbud, sundhedsordningerne byder på.

■ TEKST MORTEN HERLEV · FOTO URSULA BACH, PENSIONDANMARK

PensionDanmarks sundhedsordning

- **Rådgivning**
Et team af sygeplejersker og socialrådgivere giver sundhedsrådgivning. Sygeplejerskerne kan også hjælpe med en hurtig diagnose. Ordningen hjælper dig, hvis du er blevet henvist til en speciallæge fra egen læge.
- **Sundhedstest**
Tag en test, der viser, hvor sund du er. Ud fra resultaterne kan du få et træningsprogram eller få tilbudt et telefonmøde med en sygeplejerske fra PensionDanmarks sundhedsteam.
- **Behandlinger hos en fysioterapeut eller kiropraktor**
Hvis du har problemer i led, muskler og sener, kan du få behandling. Du behøver ikke gå til lægen først.
- **Online læge**
Videosamtale via PensionDanmarks app.
- **Online psykolog**
Videosamtale via PensionDanmarks app.
- **Genoptræning efter en operation**
Få hjælp til genoptræning, eller hvis en scanning viser, at der er behov for genoptræning.
- **Guide til sundhedsvæsenet**
Få vejledning i rettigheder og regler.

Læs mere på www.pension.dk/medlem/sundhed/ eller book tid via PensionDanmarks app eller ved at ringe på: 70 12 13 35.

Sampensions sundhedsordning

- **Fysioterapeut eller kiropraktor**
Få hjælp hos eksempelvis en fysioterapeut eller kiropraktor, hvis du har fysiske skavanker. Du behøver ingen lægehenvisning for at gøre brug af tilbuddet.
- **Psykologirådgivning og misbrugslinje**
Har du psykiske problemer eller problemer med en form for misbrug, så kan du ringe direkte til telefonisk psykologirådgivning eller en misbrugslinje. Du behøver derfor ikke involvere din chef, hvis det kan virke grænseoverskridende.
- **Få overblikket i Sampensions app**
Vil du have det fulde overblik over din sundhedsordning, så download Sampensions app til din telefon.

Hvis du har brug for hjælp, eller ønsker at bruge din sundhedsordning, kan du kontakte Sampensions Sundheds- og Skadesafdeling på tlf. 77 55 62 50.

Nye regler for aldersopsparing

Fra 1. januar er der trådt nye regler for den såkaldte aldersopsparing i kraft. Fremover må man indbetale 8800 kroner om året til den særlige opsparing i stedet for kun 5500 kroner.

Ifølge PensionDanmark vil de yngste medlemmer kunne se frem til at få udbetalt op til 1600 kroner mere om måneden, når de går på pension, hvis de indbetaler 8800 kroner til aldersopsparingen om året. Også Sampension har regnet på de nye muligheder og vurde-

rer, at medlemmer kan se frem til en større pensionsopsparing ved at indbetale det årlige maksimumbeløb til aldersopsparingen.

Hos PensionDanmark er fuld indbetaling til aldersopsparingen en del af standardpakken i din pensionsopsparing.

Har du en opsparing hos Sampension, kan du tage en snak med rådgivningen om, hvordan du vil have sat din pensionsopsparing sammen.

For nylig underskrev JU Aarhus og OKNygaard en forpligtende partnerskabsaftale sammen med de øvrige europæiske samarbejdspartnere i projektet, der handler om at skabe grønnere byer.

Sammen om at udvikle grønnere byer

Jordbrugets UddannelsesCenter Århus og Anlægsgartnerfirmaet OKNygaard spiller begge en aktiv hovedrolle i et stort europæisk samarbejde om at skabe bedre klimatilpasning og grønnere byer. Det er der blandt andet kommet en række skræddersyede kurser om klima og biodiversitet ud af.

■ TEKST MORTEN HERLEV · FOTO JORDBRUGETS UDDANNELSESCENTER ÅRHUS

Klimakatastrofer. Tørke. Oversvømmelser. Overbefolkning i byerne. Når man tænker over det, kan fremtiden godt se en anelse sort ud. Men en række virksomheder, skoler og myndigheder i Europa knokler hårdt for at gøre sortsynet mere grønt.

Under det lidt tekniske projektnavn EPLUG (læs mere i faktaboksen, red.) arbejder blandt andre Jordbrugets UddannelsesCenter Århus (også kendt som JU Århus) og OKNygaard målrettet på at udvikle uddannelser, der skal tegne en grønnere og mere klimavenlig fremtid for vores byer.

Indtil videre er der kommet en håndfuld nye kurser ud af samarbejdet. Blandt andet et kursus om biodiversitet og en efteruddannelse som klimagartner.

"Det er en fordel, at vi med projektet her er med til at udvikle de varer, der er på hyl-den.

Det giver et stærkere produkt, når vi inspirerer hinanden og bidrager med viden," vurderer Jakob Vest Arler, der er chef for HR-udvikling hos OKNygaard og deltager aktivt i EU-partnerskabet.

Grønnere byer

EPLUG står for European Platform for Urban Greening. Det er et europæisk partnerskab, hvor 14 partnere i form af myndigheder, grønne erhvervsskoler og virksomheder fra Danmark, Tjekkiet, Rumænien, Finland, Spanien og Holland deler viden og arbejder sammen om at skabe klimavenlige og bæredygtige løsninger i byerne. Projektet er medfinansieret af Erasmus+, der er EU's program til støtte for uddannelse, unge og sport. Projektet løber fra 2020 – 2024.

I Danmark arbejder JU Århus og OKNygaard tæt sammen og har blandt andet fået støtte til i fællesskab at udvikle kurser om biodiversitet og klimagartneri.

OKNygaard uddanner klimagartnere

Et af de konkrete tiltag, der er kommet ud af det europæiske samarbejde om at skabe grønnere byer, er en helt ny uddannelse som klimagartner. OKNygaard har uddannet de første 20.

Grønnere byer kræver gennemtænkte klimaløsninger, og her har Jordbrugets UddannelsesCenter Århus og OKNygaard i tæt samarbejde udviklet en helt ny uddannelse, som skal hjælpe den grønne omstilling på vej. Klimagartner-uddannelsen er en otte dage lang efteruddannelse, som giver deltagerne de rette værktøjer til at kunne bygge anlæg til fremtidens klimatilpasning.

OKNygaard uddannede de første 20 klimagartnere i løbet af 2022. En af dem er Mads Gilling, der er anlægsgartner. Han er tilfreds med udbyttet af kurset, som har givet ham nye kompetencer inden for klimavenlig beplantning:

"Kurset har blandt andet givet mig viden om, hvordan man planlægger og bygger et LAR-anlæg (LAR står for "Lokal Afledning af Regnvand, red.). Både i forhold til den tekniske del med at finde ud af, hvordan vandet skal sive ud og ind, men også i forhold til, hvilke planter, som virker bedst og ser bedst ud."

I løbet af 2023 overtager Jordbrugets UddannelsesCenter Århus driften af uddannelsen, og det er herefter planen, at mange flere i branchen får mulighed for at videreudanne sig til klimagartner.

Lokkemad til fremtidens elever

Hos JU Århus er man også rigtig godt tilfreds med at være blandt de udvalgte til at deltage i projektet:

"Vi er den første danske uddannelsesinstitution, der er med i et projekt som dette, og det sætter nye standarder for os og for vores selvforståelse. Vi er allerede nu blevet i stand til at udbyde kurser på et helt andet niveau, og den viden, vores lærere får, har også en direkte afledt effekt på hele anlægsgartneruddannelsen," siger

Peder Glud der er uddannelsesleder på anlægsgartneruddannelsen.

Han håber samtidig, at det europæiske samarbejde om at skabe grønnere byer kan være med til at gøre anlægsgartneruddannelsen mere attraktiv. For det er ingen hemmelighed, at det er svært at tiltrække nok nye elever.

"Vi skal gøre os mere lækre og interessante for de unge, og her hjælper den grønne dagsorden os helt sikkert."

Digital generalforsamling

Mandag den 16. januar holdt Det Grønne Repræsentantskab (som udgiver Magasinet GRØNT) sin første – men ikke sidste – digitale generalforsamling. Der var 11 deltagere i alt.

■ TEKST MORTEN HERLEV

På generalforsamlingen blev det vedtaget, at generalforsamlingen fremover også kan afholdes elektronisk (fx på Teams). Ændringen skyldes, at der generalforsamlingen i Det Grønne Repræsentantskab tidligere blev holdt sammen med Den Grønne Gruppens årsmøde. Men da der ikke længere holdes årsmøde i Den Grønne Gruppe hvert år, bliver der altså behov for digitale generalforsamlinger fremover.

Ny mand i bestyrelsen

På mødet aflagde formand og redaktør, Thomas Møller, sin beretning, hvor han blandt andet vurderede, at Magasinet GRØNT når bredt ud både geografisk og emnemæssigt, ligesom han rundede den faste tegneseriestribe på bagsiden, som han mente, var landet et godt sted.

Efter beretningen gennemgik kasserer Rita Olsen årets regnskab, som bød på sorte tal på bundlinjen og blev godkendt. Til sidst var der valg. Der var genvalg til formand Thomas Møller, kasserer Rita Olsen, bilagskontrollanterne Flemming Ot-kjær og Hanne Pedersen samt bestyrelsesmedlemmerne Line Bjørndal og Karina Bossen. Endelig blev anlægsgartner Kim Guldbæk fra anlægsgartnerfirmaet Buus valgt ind i bestyrelsen. Anja Andrup fra BJMF meldte sig desuden som bilagskontrollant-suppleant.

Ændring af vedtægternes § 4 stk. 2:

ny 2. sætning: generalforsamling kan afholdes elektronisk (f.eks. på Teams).

Sådan udkommer GRØNT i 2023

Magasin	Udkommer	Deadline
Nr. 1	uge 07	23. januar
Nr. 2	uge 12	27. februar
Nr. 3	uge 16	22. marts
Nr. 4	uge 24	16. maj
Nr. 5	uge 38	28. august
Nr. 6	uge 42	25. september
Nr. 7	uge 46	23. oktober
Nr. 8	uge 51	27. november

Have & Landskab laver forårstræf i Kolding

Den 20. april inviterer Have & Landskab til forårstræf i Geografisk Have i Kolding. Dagen kommer til at blive en god blanding af faglige oplæg og vandringer rundt omkring i haven, som blandt andet byder på 100 års erfaring med drift af træer.

Til forårstræffet vil der blandt andet være fokus på, hvordan man tænker træer og grønne områder ind i byplanlægningen, og hvordan man som driftsansvarlig kan styre træernes opvækst. Det koster 200 kroner at deltage i forårstræffet, og billetter kan købes efter først-til-mølle på www.haveoglandskab.dk/hl365-arrangementer.

51 dødsulykker i 2022

Som vi skrev i GRØNT 6, er antallet af arbejdsulykker desværre stigende. I alt døde hele 51 mennesker på arbejdet i 2022. Senest omkom en 61-årig mand i en arbejdsulykke på Arlas mejeri i Nr. Vium. Det samlede antal arbejdsulykker i 2022 var 86.627, hvilket er 36 procent flere end i 2021. På Arbejdstilsynets hjemmeside kan du læse mere om de enkelte ulykker og ikke mindst, hvad du kan gøre for at undgå lignende ulykker på din arbejdsplads.

Grafik: FH Danmark

Årsmøde i Landsbrancheklubben for kirke- og kirkegårdsansatte

Den 24. og 25. marts mødes Landsbrancheklubben for kirke- og kirkegårdsansatte til årsmøde på Langsøhus i Silkeborg. I løbet af det døgn, årsmødet varer, vil der være forskellige faglige oplæg. Du kan blandt andet få tips til, hvordan du lærer at håndtere dit menighedsråd, og der vil være et oplæg om vanebrud. Derudover vil der være valg til bestyrelsen for landsbrancheklubben. Se mere om tilmelding i aktivitetsoversigten på side 15.

Skattefri satser for kørselsfradrag og befordringsgodtgørelse i 2023

Der er kommet nye satser for både kørselsgodtgørelse og befordringsgodtgørelse.

Skattemæssigt kørselsfradrag for kørsel mellem hjem og arbejde

Kørsel mellem 25 – 120 km	Kørsel over 120 km
2,19 kr. pr. km	1,10 kr. pr. km

Befordringsgodtgørelse for kørsel for arbejdsgiveren i egen bil

For de første 20.000 km	Kørsel over 20.000 km
3,73 kr. pr. km	2,19 kr. pr. km

19.728 kr.

Højeste dagpengesats for en fuldtidsforsikret i 2023

Udvalget for Landbrugets Lederuddannelse nedlægges

Organisationerne bag Jordbrugets Uddannelser (Landbrug & Fødevarer, GLS-A og 3F) har besluttet at nedlægge Udvalget for Landbrugets Lederuddannelse. I stedet bliver de uddannelser, som hørte under udvalget, lagt ind under Landbrugsuddannelsesudvalget. Det oplyser Jordbrugets Uddannelser.

AKTIVITETSKALENDER 2023 - 2024 / Den Grønne Gruppe

Navn	Dato	Sted	Tilmelding Skal ske gennem den lokale 3F afdeling
GRUNDUDDANNELSER (MODUL 1 OG 2) I 2023:			
Grøn Gruppe	20. – 24. februar (M1) + 20. – 24. marts (M2)	Smålandshavet	FIU: 1156-23-00-01 + 1256-23-00-01
Grøn Gruppe	27. nov. – 1. dec (M1) + 15. – 19. januar 2024 (M2)	Langsøhus	FIU: 1156-23-00-02 + 1256-24-00-02
Offentlige område	20. – 24. marts (M1) + 17. – 21. april (M2)	Langsøhus	FIU: 1154-23-00-02 + 1254-23-00-02
Offentlige område	11. – 15. september (M1) + 9. – 13. oktober (M2)	Langsøhus	FIU: 1154-23-00-05 + 1254-23-00-05
Kommune og regioner	24. – 28. april (M1) + 22. – 26. maj (M2)	Smålandshavet	FIU: 1154-23-00-04 + 1254-23-00-04
Kommune og regioner	21. – 25. august (M1) + 18. – 22. september (M2)	Langsøhus	FIU: 1154-23-00-03 + 1254-23-00-03
Kommune og regioner	13. – 17. november (M1) + 11. – 15. december (M2)	Smålandshavet	FIU: 1154-23-00-06 + 1254-23-00-06
ØVRIGE KURSER OG AKTIVITETER			
OK23 Konference – Resultater og afstemning	6. marts 2023	3F Fredericia	FIU: 2034-23-00-04
Overenskomstkursus for gartnerier og planteskoler	13. – 14. marts 2023	Laugesens Have	FIU: 2034-23-00-06
Medlemsmøde og Generalforsamling	14. marts 2023	3F Odense GOPS	Tilmelding på: 70 30 08 12
Overenskomstkursus for agroindustrien	13. – 15. marts 2023	Laugesens Have	FIU: 2034-23-00-05
Årsmøde i Landsbrancheklubben for kirke- og kirkegårdsansatte	24. – 25. marts 2023	Langsøhus	FIU: 1999-23-42-01
Den Grønne Gruppens Netværkskonference	11. – 12. april 2023	Langsøhus	FIU: 1999-23-00-86
Årsmøde for land- og skovbrug samt gartnerier- og planteskoler	27 - 28. april 2023	Hotel Nyborg Strand	FIU: 2034-23-00-15
Minibrancheuge – kommuner og regioner	9. – 11-maj 2023	Smålandshavet	FIU: 2023-23-00-04
ERFA-møde for faglige dyrepassere	11. maj 2023	3F Fredericia	FIU: 2030-23-00-17
Kend dine organisationsaftaler – Staten	22. – 24. maj 2023	Rørvig Centret	FIU: 2023-23-00-06
Branchekonference for mejeri – tillidsvalgte	25. – 26. maj 2023	Laugesens Have	FIU: 2034-23-00-07
Opfriskning for SU-medlemmer på GLS-A området	30. – 31. maj 2023	Langsøhus	FIU: 2034-23-00-08
Overenskomstkursus for gartnere i boligselskaber under DE	12. – 13. juni 2023	Langsøhus	FIU: 2034-23-00-09
Uddannelsesambassadørkursus for Offentlig og Grøn Gruppe M1 Hænger sammen med FIU: 4072-23-00-06	5. september 2023	Smålandshavet	FIU: 4071-23-00-06
Overenskomstkursus for anlægsgartnere under DAG og DI O II	5. – 7. sept. 2023	Laugesens Have	FIU: 2034-23-00-10
Anlægsgartnerakkord under DAG og DI O II	7. – 8. sept. 2023	Laugesens Have	FIU: 2034-23-00-11
Brancheugen – kommuner og regioner	2. – 6. oktober 2023	Smålandshavet	FIU: 2130-23-00-01
Overenskomstkursus for HedeDanmark	5. – 6. oktober 2023	Laugesens Have	FIU: 2034-23-00-12
Uddannelsesambassadørkursus for Offentlig og Grøn Gruppe M2 Hænger sammen med FIU: 4071-23-00-06	17. oktober 2023	3F Odens GOPS	FIU: 4072-23-00-06
Grønt LUU-topmøde	9. november 2023	3F Odense GOPS	FIU: 2034-23-00-03
TR-intro for gravermedhjælpere	13. – 14. november 2023	Smålandshavet	FIU: 2030-23-00-15
Tværfaglig branchekonference for dyrepassere	17. – 18. november 2023	Langsøhus	FIU: 2028-23-00-01
Skovarbejdernes julekonference	4. – 5. december	Langsøhus	FIU: 2023-23-00-14

* Kurset er fuldttegnet

Husk at sende emner til aktivitetskalenderen til morten.herlev@3f.dk

Rengøringsassistenter ved kirkerne søges

Hvis du arbejder på en kirkegård, kan du hjælpe 3F med at få registreret de rengøringsassistenter og serviceassistenter, der er ansat på din arbejdsplads. Registreringen er første skridt på vejen mod at få rengøringspersonalet overenskomstdækket.

■ TEKST MORTEN HERLEV

3F har længe ønsket at få overenskomstdækket de mange rengøringsassistenter og serviceassistenter, der er ansat ved landets kirker. For at finde ud af, hvor mange personer det faktisk drejer sig om, er 3F sammen med Kirkeministeriet i gang med at registrere de mange ansatte. Det sker ved, at de ansatte udfylder et spørgeskema om deres arbejdsopgaver.

Sådan hjælper du med registreringen

Du kan hjælpe dine kollegaer et skridt på vejen mod en overenskomst, hvis du har din daglige gang på en af landets kirkegårde.

Støder du på kollegaer, der udelukkende gør rent – eller i hvert fald gør rent størstedelen af arbejdstiden – så kan du hjælpe ved enten at:

- kontakte din lokale 3F-afdeling og oplyse, at du har en kollega, der gør rent
- bede din kollega selv tage kontakt til den 3F-afdeling han/hun er medlem i.

ILLUSTRATION: VALDEFAR